

DEN KOLLEKTIVE FORSKNINGSAKTIVITETEN VED HSL-FAKULTETET

Den kollektive forskningsaktiviteten ved HSL-fakultetet omfatter nettverk og forskningsgrupper. De er et sentralt virkemiddel for å realisere fakultetets og enhetenes strategiske ambisjoner for forskning og innovasjon. De er en viktig intern arena for å skape attraktive faglige og sosiale miljø, og for å ivareta faglig utvikling og karriereveier for forskere, mastergrads- og doktorgradskandidater. Nettverk og forskningsgrupper har som hensikt å styrke det interne forskningssamarbeidet ved fakultetet og instituttene/sentrene, både innad i og på tvers av etablerte fagområder. De skal bidra til å bygge forskningsintensive miljøer og skal medvirke til samfunnsmessig verdiskaping og nytenkning/innovasjon.

HSL-fakultetet organiserer sin kollektive forskningsaktivitet etter en differensiert struktur, inndelt i ulike utviklingsnivå:

Forskningsnettverk

Forskningsnettverk består av forskere med felles faglige interesser. De kjennetegnes ved at de vil utvikle ideer og prosjekter og vil øke sin forskningsaktivitet. Til forskjell fra forskningsgrupper er forskningsnettverk løsere organisert og forventes ikke å utarbeide årlige aktivitetsplaner. Forskningsnettverk har ingen formelt utnevnt leder med funksjonstillegg.

Konsoliderte forskningsgrupper

Konsoliderte forskningsgrupper består av en gruppe forskere som har utviklet et visst faglig fellesskap og et faglig fokusert aktivitetsnivå. Slike grupper har en formelt utnevnt leder og består av forskere som publiserer jevnt og har erfaring med søknader om ekstern finansiering. Konsoliderte forskningsgrupper ønsker å posisjonere seg for å øke sin forskningsaktivitet og har konkrete ambisjoner om økt forskningskvalitet, ekstern finansiering og internasjonalisering. Forskningsgrupper i denne fasen vil foreta prioriteringer og fordype seg i et faglig fokusert område, samle seg om felles faglige mål og bygge opp strategiske nettverk for å skape seg et internasjonalt omdømme.

Toppforskningsgrupper

Toppforskningsgrupper har en formelt utnevnt leder og består av flere seniorforskere som hevder seg nasjonalt og internasjonalt, og som kan vise til høy publisering, prosjektledererfaring og etablerte internasjonale nettverk. Forskningsgrupper i denne fasen vil jobbe ytterligere for en klar profil med internasjonal kvalitet og for et bredt samarbeid med eksterne partnere. Til forskjell fra konsoliderte grupper vil toppforskningsgrupper prioritere og sette fokus på samarbeid og felles mål for gruppa. Det forventes at toppforskningsgrupper jevnlig innhenter eksterne midler og jobber for å hevde seg i den internasjonale konkurransen, samt utvikle fagmiljøet.

En viktig forskjell mellom de tre nivåene er at det ved konsoliderte forskningsgrupper og toppforskningsgrupper er utpekte ledere med funksjonstillegg, og større krav til organisering og aktivitet, mens nettverk som regel ikke har noen formelt utnevnt leder og er løsere organisert. Forskningsgruppene gjør det mulig å utvikle miljøer som er tilstrekkelig robuste, dynamiske og sterke til at de når opp i den økende konkurransen om eksterne forskningsmidler. En forskningsgruppe er gjerne en paraply for flere forskningsprosjekter, hvor ikke alle medlemmer trenger å delta på samme aktivitet.

Denne differensierte strukturen legger til grunn at nettverk og forskningsgrupper normalt har et «livsløp», eller «utviklingsstige» dvs. at de utvikler seg over tid, at de er dynamiske og at forskningsgrupper har klart formulerte planer for fremtidig virksomhet. Det er viktig å understreke at strukturen verken forutsetter eller garanterer en lineær utvikling fra nettverk til toppforskningsgruppe. Ikke alle nettverk eller konsoliderte grupper vil ha forutsetning til å bli fremtidige toppforskningsgrupper, og ikke alle nettverk/grupper hverken ønsker eller trenger å følge disse utviklingsnivåene.

Deltakelse i nettverk/forskningsgruppe er frivillig. Selv om fakultetet mener at deltakelse i et mer organisert forskningsfellesskap er ønskelig fordi det bidrar til å skape faglige fellesskap, til økt forskningsaktivitet, samarbeid om felles prosjekter og til utvikling av gruppemedlemmene og fagmiljøene, er ingen enkeltforsker ved HSL forpliktet å delta i nettverk/grupper. Forskere kan delta i flere forskningsgrupper samtidig, men skal da angi en av dem som sin primærgruppe.

Tverrfaglige forskningsgrupper/forskningsgrupper på tvers av institutt/fakultet/institusjon

Tverrfaglige forskningsgrupper er ønsket og nødvendig i dagens forskningspolitiske landskap. De kan enten organiseres innenfor et enkelt institutt eller på tvers av to eller flere institutt/fakultet/institusjoner. Forskningsgruppens tilhørighet til et institutt fastsettes ut fra antallet fast vitenskapelige ansatte som hører til instituttet. Når det sendes inn søknad om FoU-prosjekter i regi av en forskningsgruppe, er det normalt prosjektleders institutt/-senter som er prosjektansvarlig.

Der en forskningsgruppe har 30 prosent eller mer av sine primærmedlemmer fra en annen enhet enn den som har det formelle/finansielle ansvaret, skal instituttet/senteret som ikke har det formelle/finansielle ansvaret holde denne gruppen orientert om forskningsrelaterte saker på egen enhet.

Finansiering og økonomi

Forskningsgruppenes aktivitet finansieres av instituttene/sentrene. Økonomi for den enkelte forskningsgruppe avklares mellom forskningsgruppeleder og institutt/senterleder ved inngangen til hvert budsjettår. Avklaringen tar utgangspunkt i gruppens forsknings-/aktivitetsplan og instituttets/senterets strategi/årsplan, og finansieringen skjer på grunnlag av pågående og/eller planlagt aktivitet. Toppforskningsgrupper forutsettes i utgangspunktet å være i posisjon til å innhente eksterne midler. Det presiseres at fakultetets differensierte gruppemodell ikke automatisk innebærer en differensiert finansieringsmodell, dvs. at toppforskningsgrupper ikke uten videre kan forvente en større tildeling enn konsoliderte grupper – da disse kan sies å ha størst forutsetninger for selv å skaffe eksterne midler.

Forskningsgrupper kan også ved utlysning søke fakultetets forskningsfond om finansiell støtte. Utlysning av midler fra forskningsfond gjøres kjent i god tid før søknadsfristen. Fakultetsledelsen kan velge å gi særlig støtte til forskningsgrupper satt sammen av medlemmer fra ulike institutt/fakultet/institusjon på grunnlag av dokumenterte behov.

Instituttene/sentrene kan vurdere hvorvidt de i tillegg til forskningsgrupper vil finansiere forskningsnettverk, men i utgangspunktet kan ikke nettverk forvente noen finansiering fra enhetene.

Organisering

Ansvar og oppgaver på de ulike nivå ved fakultet organiseres slik:

Fakultet

- Godkjenner og nivåbestemmer formelt forskningsgrupper i samråd med institutt/senterlederen
- Følger opp aktiviteten i forskningsgruppene ved instituttene og sentrene, gjennom årlige møter med institutt-/senterledere og forskningsgruppeledere
- Arrangerer samlinger for forskningsgruppeledere med tanke på opplæring og nettverksbygging
- Orienterer om relevante utlysninger innen ekstern finansiering
- Bistår gruppene i arbeidet med ekstern finansiering (årshjul) og internasjonal publisering

Institutt/senter

- Bestemmer i samråd med forskningsgruppen hvordan forskningsgruppelederen skal velges/rekrutteres
- Dekker UiTs fastlagte funksjonstillegg for forskningsgruppelederne
- Mottar og vurderer i samråd med fakultetet søknader om etablering av forskningsgrupper ved enheten
- Foreslår nivå for den enkelte forskningsgruppe (konsolidert – topp)
- Har årlige dialogmøter med forskningsgruppeledere om gruppens aktivitetsplaner i forbindelse med instituttets/senterets budsjettbehandling
- Stiller midler til rådighet til drift av gruppene på grunnlag av gruppens årlige forsknings/aktivitetsplaner
- Holder løpende kontakt med forskningsgruppeledere
- Holder oversikt over og følger opp forskningsnettverk og forskningsgrupper ved egen enhet
- Følger opp tverrfaglige forskningsgrupper (inkludert grupper de ikke har formelt/økonomisk ansvar for) gjennom å holde kontakt og inkludere disse i relevante fora (f.eks. FoU-utvalg, felles epostlister)

Forskningsgrupper

- Består av forskere på ulike stadier i sine forskerkarrierer
- Har et langsiktig perspektiv, men skal samtidig være dynamiske enheter, som kan endres i takt med gruppens utvikling og instituttets og fakultetets forskningsprofil
- Beskriver sitt utviklingsnivå i henhold til å være (1) et konsolidert miljø eller (2) et toppforskningsmiljø. Beskrivelsen knyttes til ambisjoner for mål, utvikling og innovasjon gjennom en forpliktende forskningsplan. Planen gir gruppen faglig retning på fremtidige forskningsmål
- Forskningsgruppene forventes å være involvert i søknader om eksternfinansierte FoUprosjekter.

- Har egne hjemmesider som er oppdaterte og som minimum inkluderer presentasjon av forskningsgruppen, dens kjerneaktivitet, pågående prosjekter, formidling og publikasjoner, samt kontaktinformasjon til forskningsgruppeleder
- Oppfordres til å søke om eksternt finansierte ph.d.- og postdoktorstillinger, og bidrar i undervisning og veiledning av ph.d.-kandidater
- Knytter til seg nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere

Forskningsgruppeleder

- Skal være en aktiv forsker¹
- Har ansvar for å skape en omforent forståelse for forskningsgruppens retning og ambisjoner
- Stimulerer til at forskningsgruppen blir en arena for medlemmenes faglige utvikling (for eksempel ved å ta initiativ til kompetanseheving, ulike prosjektsøknader, legge til rette for diskusjoner om hvilken av gruppens samlede kompetanse som trengs i de ulike prosjektene, hvem som skal stå som prosjektleder for ulike søknader osv.)
- Utarbeider årlig forsknings-/aktivitetsplan og budsjett med særlig fokus på prosjektportefølje, ekstern finansiering, innovasjon, publisering og formidling. Planen går gjennom på de årlige møtene med institutt-/senterledelse og fakultet
- Har ansvar for oppretting og oppdatering av forskningsgruppens nettside
- Godkjenner medlemmer til gruppen
- Sammenkaller til jevnlig møter, setter tema på dagsorden, samler gruppen
- Har dialog om gruppens aktivitet med nærmeste ledernivå
- Deltar på fellesmøter for forskningsgruppeledere i regi av fakultetet
- Institutt- eller senterleder kan ikke være forskningsgruppeleder
- Forsetter sitt ansvar under FoU-termin

Medlemmer av forskningsgrupper

- Forplikter seg til aktiv deltakelse i forskningsgruppens fellesaktiviteter og til å bidra til at gruppen i fellesskap når sine ambisjoner og mål.
- Seniorforskere bør ta ansvar for å ivareta medlemmer som er i kvalifiseringsløp, inkludert ph.d.-kandidater, slik at de opplever tilhørighet og faglig utvikling i forskningsgruppen
- Medlemmer i forskningsgrupper som ligger på/tilhører en annen institusjon, institutt eller fakultet har selv ansvar for å informere nærmeste overordnede

Formell opprettelse og nedleggelse av forskningsgrupper

Ved etablering av en forskningsgruppe sendes søknad til instituttleder (søknad sendes dekan dersom instituttleder er med i forskningsgruppen). Det kan sendes søknad om etablering én gang i året, på slutten av hvert høstsemester og **senest innen 1. november**.

¹ Se fakultetets definisjon av «aktiv forsker» i [Retningslinjer for fordeling av forsknings- og utdanningstermin inkl. HSL-fak utfyllende bestemmelser Vedtatt 11.02.2022.pdf \(uit.no\)](#)

Instituttet/senter anbefaler opprettelse av forskningsgrupper til fakultetsledelsen.

Forskningsfokus blant gruppens medlemmer kan endre seg over tid slik at det kan være hensiktsmessig å legge ned en forskningsgruppe. Anbefaling om nedlegging av forskningsgrupper, eksempelvis som følge av endret fokus, manglende søknadsaktivitet eller mangelfulle og for vage aktivitetsplaner, sendes til dekan fra instituttet/senteret forskningsgruppen tilhører. Anbefalingen forutsettes å være drøftet med forskningsgruppeleder i forkant. Nedleggelse av forskningsgrupper kan skje fortløpende.